

Ei papiksi ilman kutsumusta

Narratiivinen tutkimus teologian maistereiden suhteesta kirkon virkaan osana elämän- ja opiskeluprosessia

Lassi Pruuki

Kun puhutaan kutsumusammateista, mainitan usein papin, lääkärin ja opettajan ammatit. Papin virka lienee näistä vielä ylitse muiden, kun ottaa huomioon esimerkiksi kansan suussa elävän erottelun pap-pien ja leipäpappien välillä. Viime aikoina on herännyt kohua va-leiäkäreistä, mutta leipäopettajista tai -lääkäreistä ei kaiketi puhuta.

Viime vuosina on esitetty merkittäviä puheenvuoroja, jotka viit-taavat siihen, että perinteinen kutsumusajattelu on muutenemassa. Emeritusarkkipiispa John Vikström arvioi vuonna 2002, että kutsu-musammattien edellytykset ovat rapautuneet, kun kutsumusamat-tia ja sen toteutusta tukeva yhteisöllisyys on rapautunut. Elämä on muuttunut enemmän yksilölliseksi projektiksi.⁴⁸⁰ Samoilla linjoilla on myös kasvatustieteilijä Jyri Lindén, joka arvioi väitöskirjassaan (2010), että opetustyö on vaarassa muuttua kutsumustyöstä pelkäk-si palkkaryöksi, jossa työn mieltä ja merkitystä arvioidaan suhteessa siitä saatavaan taloudelliseen hyötyyn. Kun mahdollisuudet tehdä kutsumusperustaista työtä itseä tyydyttävällä tavalla heikkenevät merkittävästi, työntekijä alkaa kyseenalaistaa sitoutumisensa työ-hönsä.⁴⁸¹ Mistä kutsumuksessa sitten on oikein kysymys?

Kutsumuksen käsitteen tausta on kristillisperäinen, sillä sen taus-ta ulottuu apostoli Paavalin kirjoituksiin (1. Kor. 7: 20). Luterilais-es-sa kutsumusajattelussa ihminen on kutsuttu palvelemaan lähimmäi-

siaan. Tämä toteutuu kaikissa niissä tehtävissä, joissa päämääräni: tehdä toisille jotakin sellaista mitä he tarvitsevat.⁴⁸² Kutsumusta l-tetään kristillisessä kirkossa lähinnä kolmessa merkityksessä: en-sikin se tarkoittaa Jumalan ihmiselle antamaa kutsua pelastuksi toiseksi Jumalan kutsua, jolla ihminen otetaan erityisesti palvel-tai virkaan kirkossa, ja kolmanneksi Jumalan kullekin ihmis-osoittamaa kutsumusta, kutsumustyötä, säättyä, elämän pakkaa, sa tämä voi palvella Jumalaa ja lähimmäisiä.⁴⁸³

Kutsumukseen kuuluvat käsitteet *vocatio interna* (sisäinen l-sumus) ja *vocatio externa* (ulkoinen kutsumus). *Vocatio interna* koittraa kutsumuksen henkilökohtaista, kokemuksellista ulottuvtta, kun taas *vocatio externa* tarkoittaa, että joku ulkopuolella ol-kutsuu. Papiksi vihittävään kohdalla tämä merkitsee sitä, että s-tuomiokapituli että seurakunta kutsuvat hänet virkaan.⁴⁸⁴ Kirj-edellyttää papin virkaan vihittävilta sisäistä kutsumusta ja pitää-keskeisesti esillä myös teologikoulutuksessa.⁴⁸⁵

Kari Niemelä (1999) on tutkimuksessaan teologian opisk-joiden uravaiinnan motiiveista ja ammatillisesta suuntautumise-todennut, että kutsumus on ollut keskeinen suuntautumismoti-Kutsumus koettiin joko jumallaisena tahona tai sisäisenä hal-tai molempina. Niemelä erottaa tutkimuksensa pohjalta kaksi k-sumuksen pääulottuvuutta: hengellisen ja maallisen kutsumuks-Hengellisessä kutsumuksessa keskeistä on kokemus siitä, että Jum-tahoo alalle hakeutuvan toimivan tietyllä tavalla. Maallisessa kut-muksessa tärkeää on aktiivinen kiinnostus tietylle alalle ja halu-teuttaa itseään parhaalla mahdollisella tavalla.⁴⁸⁶

482 Raurio 2004, 76–77; Valkonen 2010, 48–49.

483 Teinonen & Teinonen 1975, 49.

484 Huovinen 2001, 216–218; Valkonen 2010, 49.

485 Kirkollisten toimintusten opas 2006: ”Vihittäväällä tulee olla sisäinen eli henkilökohtainen kutsu (vocatio interna) [...] sekä kirkon yhteisönä antama kutsu ja valtuutus (vocatio externa).” Kirkon logiikkoulu- ja kirkon toimintakertomus 2010, 4: ”Kirkolle on tärkeää, että riittävä määrä opi-lijoita valitsee kirkon virkaan valmistavat opinnot. Tästä syystä opinnojen aikaisia yhteyksiä, opis-joihin tulee edelleen vahvistaa. Erityistä huomioita tulee kiinnittää opiskelijoiden ja kirkon edust-vuoropuhelun opiskelejoita askarruttavista kysymyksistä. Tällaisia teemoja ovat muun muassa teen ja uskon yhteensovittaminen, haamaton kirkollinen tulkitseminen, eettiset kysymykset ja sumus.”

486 Niemelä 1999, 53. Ks. myös Niemelän artikkelit tässä kirjassa.

Tutkimustehtävä ja tutkimuksen toteuttaminen

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, minkälaisia tarinoita teologisesta tiedekunnasta valmistuneilla teologian maistereilla on suhteestaan papin virkaan osana heidän elämän- ja opiskeluhistoriansa. Tutkimuksen kohteena eivät ole vain kirkon virkaan hakeutuneet teologian maisterit, vaan haastateltaviksi on valittu eri linjoilta valmistuneita maistereita. Tutkimuksen taustaoletuksena on, että jokainen teologiksi valmistuva joutuu väistämättä pohtimaan suhdettaan papin virkaan, koska kirkko on teologien merkittävin työllistäjä.

Narratiivinen lähestymistapa viittaa ennen kaikkea sosiaaliteolliseen tutkimukseen, jossa tarina ymmärretään keskeiseksi ajattelun ja elämän jäsentämisen muodoksi.⁴⁸⁷ Ihmiset siis antavat asioille merkityksiä tarinoiden avulla ja niiden kautta. Onkin luontevaa ajatella, että kerrottu tarina on yksi keskeisimmistä tavoista päästä sisälle ihmisten elämään ja kokemusmaailmaan.⁴⁸⁸ Tutkija ei kuitenkaan koskaan pysty tarjoamaan kertomuksia sellaisenaan, vaan kertoo-saan niistä muille hän luo väistämättä niistä uuden tarinan.⁴⁸⁹

Narratiiviselle tutkimukselle on tunnusomaista, että tutkija ja tutkittava luovat yhteisen merkityksen tutkittavasta asiasta. Tämä edellyttää läheistä yhteistyösuhdetta.⁴⁹⁰ Narratiivi voidaan ymmärtää metaforana, jonka avulla ihmisen toimintaa voi tarkastella ikään kuin janana, jonka avulla ihmiset järjestävät sosiaalisen elämänsä kielellisesti. Narratiivi antaa koko ajan liikkuvalle, muuttuvalle ja paikoin jopa kaoottiselle elämälle rakenteen. Ihminen ajattelee, kuvittelee, havaitsee ja tekee moraalisia päätöksiä suhteessa kulttuurissa vallitseviin narratiivisiin malleihin. Näin ollen kertomusten kautta synnytetään tapahtumille ja samalla myös omalle elämälle alku, keski-kohta, tulevaisuus ja loppu.⁴⁹¹

Tämän tutkimuksen ote on narratiivinen, jolloin käsitteitä tarina, kertomus ja narratiivi käytetään ymmärryksen välineinä. Narratiivinen tutkimus on lisääntynyt voimakkaasti erityisesti sosiaali-

tieteissä, mikä heijastaa tieteissä tapahtunutta paradigman muutostieteilistä muutosta voidaan yleisesti nimittää konstruktivistiseksi käännteeksi. Konstruktivistisen ajattelutavan mukaan todellisuus syntyy tai pikemminkin tuotetaan kertomusten välityksellä. Tällöin tietoa ei ajatella objektiivisena ja mitattavissa olevana, vaan piken minkin subjektiivisena, suhteellisena, paikallisena ja sosiaalisesti vuorovaikutuksessa muotoutuvana.⁴⁹²

Konstruktivistisen paradigman soveltaminen yksilön kertomii tarinoihin nostaa esiin kysymyksen tarinoiden suhteesta yksilön psyykkiseen todellisuuteen. Vähvan konstruktivismin ääripään muodostavat näkemykset, jotka sitovat ihmisen havaintomaailman kokonaan kieleen liittyväksi siten, että reaallinen todellisuus kielletään. Tarkastelun fokuksessa ei tällöin ole se, mitä tapahtuu ”yksilön pääsisällä”, vaan se mitä tapahtuu ihmisten välillä. Heikon sosiaaliseen konstruktivismin lähtökohdana on, että kielellisillä rakennelmillä c perustansa reaalisessa todellisuudessa. Vaikka kielelliset ilmaukset eivät ole täysin läpinäkyviä ja vääristämätön ikkuna mielen sisäiseen maailmaan, jonkinlaisena ikkunana niitä voidaan kuitenkin pitää.⁴

Haastatelin tutkimusta varten 16 vuonna 2009 valmistunut teologian maisteria. Heistä kahdeksan oli valmistunut kirkon virkaan pätevoittävästä A1-koulutusohjelmasta, ja kuusi heistä oli v hitty papiksi. Kahdella heistä oli takanaan jo toinen työura ja yhdellä heistä teologinen tutkinto oli toinen suoritettu akateeminen tutkinto. Haastateltavista kuusi oli valmistunut A2-linjalta. Heistä kaksi työskenteli kirkollisissa erityistehtävissä, yksi kouluttajana, yksi toimittajana ja yksi oli työttömänä. Yksi oli ryhtynyt suorittamaan toista tutkintoa. Haastateltavista kaksi oli valmistunut B-koulutusohjelmasta ja työskenteli uskonnonopettajina.

Tässä tutkimuksessa narratiivinen haastattelu toteutettiin pe kistetyssä muodossa haastatteluna, jossa esitin haastateltavalle yhden kysymyksen, jota seurasi haastateltavan kertomus.⁴⁹⁴ Haastateltava sai siis vapaasti ja ilman keskeytystä puhua ajatuksistaan kokemuksistaan. Vasta tämän jälkeen tein tarkentavia kysymyksi-

487 Hänninen 2003, 15.

488 Liebllich, Tuval-Mashaach & Zilber 1998, 7.

489 Erkkilä 2005, 201.

490 Hatch & Wisniewski 1995, 117.

491 Saastamoinen 1999, 167; .eiv.o 2012, 28–29.

492 Saastamoinen 1999, 168; Leivo 2012, 28–29.

493 Hänninen 2001, 27–28; Seikkula 2001, 376–377; Kekäle 2007, 27–36.

494 Saastamoinen 1999, 178; Hyvärinen & Löyttyläinen 2005, 194.

siitä mitä hän oli kertonut. Pyrin haastattelussa mahdollisimman pitkälti kunnioittamaan haastateltavan omia ilmaisuja ja sanoja tuomatta siihen omia sananvalintoja tai käsitteitä. Tällöin tyyppillinen lisäkysymys oli muotoa: ”Sanoit tuossa hetki sitten, että... Kerrotko siitä hiukan enemmän?” Lyhin haastattelu kesti 28 minuuttia ja pisin 1 tunnin ja 37 minuuttia. Kaikissa tarinoissa kuvataan lapsuutta, nuoruutta ja erityisesti sen uskonnollisuutta, opiskeluaikaa ja ammatillista nykyläannetta.

Haastattelu alkoi seuraavan tyyppisellä instruktioilla, jonka esitin kussakin tilanteessa modifoiden:

Olen kiinnostunut siitä, miten suhde papin virkaan on elänyt osana elämän- ja opiskeluhistoriaasi. Tässä on paperi, johon voit halutessasi piirtää tai kirjata asioita ja tapahtumia. Voit aloittaa kertomuksen siitä, mistä ajattelet sen alkavan ja päättää siihen, mihin ajattelet sen päättyvän. Yritän kuunnella ja seurata mahdollisimman keskittyneesti tarinaasi ja vasta kerroituasi sen teen tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä.

Polkinghorne erottaa kaksi eri tapaa käsitellä narratiivista aineistoa: narratiivien analyysin (analysis of narratives) ja narratiivisen analyysin (narrative analysis). Erottelu perustuu Jerome Brunerin (1986) tekemään erotteluun paradigmaattisesta ja narratiivisesta tietämisestä. Molemmat pyrkivät vakuuttamaan lukijan, mutta paradigmaattinen tieto pyrki vakuuttamaan totuudesta (truth), kun taas narratiivinen tietämisen tapa todentuntuisuudesta (verisimilitude).⁴⁹⁵ Narratiivien analyysissä aineistoa voidaan luokitella ja jäsentää erilaisiin kategorioihin ja tarinatyyppeihin, kun taas narratiivisen analyysin tähtäyspisteenä on uuden tarinan tuottaminen aineiston kertomusten perusteella. Usein molemmat käsitteilytavat ovat käytössä painopisteen ollessa jommassakummassa.⁴⁹⁶

Narratiivien analyysissä on mahdollista keskittyä aineiston eri tekijöihin. Analyysissä voi olla keskiössä kiinnostus kuvattuihin kokemuksiin ja tapahtumiin, jolloin analyysi kohdistuu kertomusten sisältöön. Sisältö liittyy menneiden tapahtumien kuvamiseen, niiden

arviointiin ja merkitysten hakemiseen. Sisältöön keskittyvän analyysin vaihtoehtoja ovat kertomuksen rakenteiden ja muodon tarkasteleminen jolloin voidaan tarkastella esimerkiksi kertomuksen juontaa (esim. I media tai tragediia).⁴⁹⁷

Analyyysi voidaan jakaa myös luku- ja tulkintatavan mukaisesti kokonaisvaltaiseen laaja-alaiseen (holistic) ja luokittelevaan osittaiseen (categorical) lähestymistapaan. Kun aineistoa jaotellaan samalla tavalla kuin perinteisessä sisällönanalyysissä kategorisesti, alkuperäinen kertomus ositetaan, jaotellaan ja luokitellaan. Lähestymistapa on käytökeelpoinen esimerkiksi useamman henkilön kokemusten tarkasteluun suhteessa yhteen tiettyyn ongelmaan tai ilmiöihin. Holistisen katsantokannan mukaisesti yhden kertojan kertomusta tulkitaan kokonaisuutena, jolloin kertomuksen osia peilataan kollektiiviseen kokonaisuuteen vasten. Holistista lähestymistapaa käytetään silloin kun halutaan tarkastella yksilöä ja hänen elämänsä kokonaisuutena. Yhdistämällä edellä mainittuja lähestymistapoja saadaan seurata neljä tapaa lukea narratiiveja: kokonaisvaltainen-sisällöllinen (holistic-content), kokonaisvaltainen-muotoon keskittyvä (holistic-form) kategorinen-sisällöllinen (categorical-content) ja kategorinen-muotoon keskittyvä (categorical-form).⁴⁹⁸

Taulukko 1.

Narratiivisen analyysin lähestymistavat.

	KOKONAISVALTAINEN	KATEGORINEN
SISÄLTÖ	Kertomusta tarkastellaan kokonaisuutena, jolloin kertomuksen osat peilataan kokonaiskertomukseen.	Muistuttaa perinteistä sisällönanalyysia, jossa tutkimukseen kannalta keskeinen aines luokitellaan.
MUOTO	Kertomukseenä palkannetaan rakennetta tai juontaa, esim. tragediia, komedia.	Aineistosta tarkastellaan tyylillisiä tai kielellisiä piirteitä.

Tämän tutkimuksen analyysi lähti liikkeelle siten, että luin kertomukset ensin useaan kertaan läpi, mikä vastaa edellisessä kokonaisvaltaisen-sisällöllinen -luokkaa. Jo tässä vaiheessa minulle muodostui käsitys tarinan perussisällöstä ja juonesta. Ryhmittelin tarinat ”p

495 Bruner 1986, 11–12; Polkinghorne 1995, 11–12; Valkonen 2010, 77.

496 Heikkinen 2002, 20–21; Valkonen 2010, 77.

497 Elliott 2006, 38; Lieblich, Tuvai-Mashiach & Zilber 1998, 12; Valkama 2012, 31–32.

498 Lieblich, Tuvai-Mashiach & Zilber 1998, 12; Valkama 2012, 31–32.

heiksi”, joissa määräväänä tekijänä oli perusuoni eli tässä tapauksessa perussuhautuminen papin virkaan riippumatta suhteeseen vaikuttavista yksityiskohdista. Tämän jälkeen tarkastelin yksityiskohteisemmin kunkin tarinan sisällöllisiä piirteitä, missä analyysi tuli lähelle laadullista sisällönanalyysia. Narratiivinen analyysi syntyi näiden kahden työvaiheen jälkeen siten, että uuden tarinan lähtökohdaksi valittiin yksi tarina, jota rikastettiin muiden saman ryhmään kuuluvien tarinoiden yksityiskohdilla, jotka sisälsivät samantyyppisiä ajatuskulkuja kuin tyyppikertomuksen kehitteilyn lähtökohdantana ollut tarina.

Tutkimuksen tulokset esitetään neljänä tyyppikertomuksena, jotka ovat Pappiksi kutsuttu, Ulkoinen kutsu jäi saamatta, Ei sittenkään pappi ja Ei pappi, vaan teologian asiantuntija. Kunkin tyyppikertomuksen jälkeen kutakin tarinaa ja niiden taustalla olevia tarinoita kommentoidaan.

Tutkimustulokset: neljä tarinaa

Pappiksi kutsuttu

Olen kotoisin sellaisesta peruskristillisestä perheestä, käynyt päiväkerhoa ja pyhäkoulua. Mutta ei meidän perhe mikään hirveen uskonnollinen ole ollut. Olen kuitenkin aina ollut kiinnostunut uskonnosta ja kirkossa käyny. En oo ollut mikään pitkän linjan seurakuntanuori, mutta siitä erikoinen kyllä, että olen aina tykännyt käydä jumalampavehkuksissa. Kouluaikana en koskaan vakavissani miettinyt mitään kirkon alan työtä. Esimerkiksi rippikoulun jälkeen en miettinyt mitään semmosta. Opiskeleinkin sitten ensin ammatikorkeakoulussa, johon kuuluvan harjoittelun tein ulkomailla. Elin siellä aika räilakastrakin elämää ja sitten tulinkin takaisin Suomeen.

Sitten yhtenä kesäämunna vaan pohdiskelin asioita keinnussa niin sitten tuli kuin salama kirikkaala taivaalta, että ammatikorkeakoulu ei ole mun juttu, vaan lähdän opiskelemaan teologiaa. Tätä on nyt sitten mun elämämuutos tää juttu. Niin se vaan se kutsunus niinku tuli. Jotenkin koen, että Jumala johdatti mua tekemään sen päätöksen.

Samana vuonna valmistuin ammatikorkeasta ja seuraavana keväänä hankin pääsykoekirjat. Ne olivat tosi kiinnostavia ja luin niitä ahmien. Siinä oli vielä joku kirja naisen asemastakin kirkossa, mikä llsäsi kiinnos-

tusta entisestäään. Pääsy teologiseen ei kuitenkaan ollut ihan helppo juttu Pääsykokeen jälkeen tuli ilmoitus, että en ole tullut valituksi. Tutustuin sitten koetuloksiin ja arviointiperusteisiin ja olin sitä mieltä, että olen saanut ihan vähän pisteitä. Tein oikaisupyynnön ja omaksi yllätyksekseni oikaisupyynnöni hyväksyttiin. Eihän ne yleensä tunnusta omia virheitään, joten on tässä selvää johdatuksen makua.

Lähdin opiskelunankin nimenomaan sillä ajatuksella, että minusta tulisi pappi.

Jotenkin opinnoissakin tein valintoja ensisijaisesti sen perusteella, minkä ajatteilin olevan hyödyksi papin työtä varten. Olin joka kesä töissä seurakunnassa ja jotenkin se kutsunus koko ajan vahvistui.

Juuri valmistuttuani teologian maisteriksi kotiseurakunnastani soitettiin ja kerrottiin, että heillä olisi papin paikka tarjolla. Olin sen innolla vastaan ja olen viihtynyt tosi hienosti papin työssä. Se pappisvihkimyksi oli tosi hieno kokemus. Hienoa oli tajuta, että minä tällaisena vajavaisena ja syntisenä ihmisenä saan kantaa tällaista juttua. Toimitukset ovat olleet työn parasta antia. On hienoa kohdata ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa. Seurakunnasta on kokonaisuudessaan tullut minulle ihan niin kuin koti.

Minulle on ollut tärkeää, että olen saanut osallistua tuoreitten pappien mentorointiryhmään. On tärkeää, että yhteys hiippakuntaan ja kollegoihin säilyy ja vahvistuu. Olen itse asiassa aika tyytyväinen omaan tilanteeseeni nyt.

Pappiksi kutsuttu -mallitarina on muodostettu siten, että lähtökohdaksi on otettu Alman tarina, mutta siihen on lisätty ainokasia myöskin Bertan, Hanneksen, Ilkan, Jaakon ja Kaijan tarinoista.⁴⁹⁹ Tarinoin yhdistää ajatus siitä, että kertojilla on sisäinen kutsunus papin vikaan. Niemelä totesi tutkimuksessaan (1999), kuinka vain joka kolmannella teologian opiskelijalla on selvästi hengellinen kutsunus alalle. Mielenkiintoista on, että kaikki tähän tutkimukseen osallistuneet pappiksi vihityt puhuivat hengellisestä kutsunuksesta. Tämä voi yhtäältä kertoa yksinkertaisesti vain siitä, että papiksi lähtevät teologeista nimenomaan ne, joilla on tällainen kutsunus. Toisaalta voi kysyä myös, missä määrin juuri pappiksi hakeutuminen johtaa teologeja konstruoimaan itselleen tarinan sisäisestä kutsunuksesta koska kirkko edellyttää sitä pappiksi vihittävältä.

Tämän tutkimuksen valossa papin virka siis näyttäytyy edelleen vahvasti kutsumusvirkana. Kaikki papiksi vihityt kokivat, että Jumala on kutsunut heidät tähän tehtävään. Osa heistä nimesi ja kuvasi elämästään tietyn hetken tai tapahtuman, jossa Jumala kutsui heidät tähän tehtävään. Toisille taas tie papiksi ei ollut yhtä selkeä, mutta hekin kokivat, että Jumala on johdattanut heidät tähän tehtävään. Tulkitsen myös johdatuksen kutsumukseksi, vaikka haastateltavat eivät itse juuri tätä samaa käyttäneetkään. Näitä kahta erilaista kutsusta voisi nimittää punktuaaliseksi ja prosessuaaliseksi kutsumukseksi.

Punktuaaliseen kutsumukseen liittyi lähes poikkeuksetta merkittävä muutos myös haastateltavien uskonnollisessa elämässä. Kaikki tähän ryhmään kuuluvat haastateltavat kuvaasivat lapsuuskotinsa uskonnollisuutta ”peruskristilliseksi” tai sitä vastaavilla ilmaisuilla. Ilkka nimeää hetken, jossa ”joku ääni” puhuttelee häntä ja pyytää häntä edistämään elämässään sitä mikä on hyvää ja oikeaa. Jaakko taas puhuu suoraaan ”uskontulosta”, johon päätös ryhtyä papiksi hänellä niivoutuu. Hannes sen sijaan puhuu papin poikana ”hengellisen elämän” vahvistumisesta. Muista poiketen Hannes kuvaa, kuinka hän rukoili ja jopa paastosi saadakseen tietää Jumalan tahdon asiassa. Kun Ilkka, Jaakko ja Hannes liittävät pappiskutsun saamisen tiettyyn kokemukseen Jumalan läsnäolosta, Alma tulkitsee kokemuksensa selvästi väljemmin. Hän sanoo uskovansa johdatukseen siinä, että Jumala johdatti häntä tekemään tuon päätöksen.

Punktuaalisen kutsumuksen saaminen näyttäisi kertomusten valossa vaikuttavan positiivisesti opintojen kulkuun. Kaikilla esiintyy mainintoja, jotka voidaan ilmaista ”kutsumustietoisuuden vahvistumiseksi”. Myös opiskeluvaiennat ovat selkeitä, koska tähtäyspisteenä on papin virka. Haastateltavat kokivat myös tiedekunnassa esitetyt omalle uskolle ”kriittiset näkökulmat” kasvattaviksi eikä omaa uskoa musertaviksi tekijöiksi.

Kajalle ja Bertalle teologian opiskelun aloittamiseen ei liittynyt ainakaan selvää ajatusta papiksi ryhtymisestä, vaan enemmänkin kiinnostus teologisia kysymyksiä kohtaan. He eivät myöskään puhanneet suoraan kutsumuksesta. Kummallekaan papiksi ryhtyminen ei ole ollut missään vaiheessa itsestäänselvyys, vaan päätöksen on liittynyt paljon pohdintaa. Kumpikin korostaa lopullisen päätöksen

synnyssä muiden ihmisten kannustuksen ja rohkaisun merkitys. Kajia on jo aikaisemmin vihitty diakonian virkaan, mutta hän haloo ryhtyä opiskelemaan teologiaa ”ihan kiinnostuksesta”. Hän kertoo joutuneensa painiskelemaan sen kanssa, miten hän diakonian vihlmyksen saaneena voi siirtyä papin virkaan. Hän tulkitsee prosessin kuitenkin teologisesti siten, että Jumala on erilaisten vaiheiden kautta ”työntäny” häntä kohti papin tehtävää.

Berta kuvaava kotiaan ”kirjollisesti ei-aktiiviseksi” iharakous hukkuun ottamatta. Berta kertoo opiskelleensa ensin kasvatus-tiede-tä mutta todenneensa, että se ei ole hänen juttunsa. Teologiaa hän kertoo opiskelleensa ensisijaisesti kiinnostuksesta ja toteaa, että opikela aikana välillä papin virka kiinnosti ja välillä ei. Valmistuttua hän on hakeutunut kirkon teologiseen tehtävään, johon ei välttämättä tarvita vihkimystä, mutta johon se on mahdollista saada. Hän ke-too miettiensä pitkään ratkaisua ja erityisesti oman uskonsa riittävyttä. Työyhteisön tuki on ollut hänen mukansa merkittävä as-päätöksen kannalta.

Kaikki papiksi vihityt kertoivat kokevansa tehtävänsä motivoivana ja tärkeänä. Tämä havainto tukee Salmen (2001) tutkimustulostjonka mukaan kristillisen vakaumuksen pohjalta nouseva kutsumu-tietoisuus on yksi merkittävimmistä tekijöistä seurakuntien hengellisen työn tekijöiden työmotivaation muodostumisessa. Salmi kuitenkin varoittaa korostamasta liikaa kutsumuksen merkitystä, koska: voi johtaa työntekijöitä oman riittämättömyyteensä kokemukseen, johtavan uupumuksen.⁵⁰⁰

Ulkoinen kutsu jäi saamatta

Mun perheeni ei ollut mitenkään erityisen uskonnollinen, mut sit mä jostenki vaan luin Uuttra testamenttia ala-astrella ja uskonnut Jeesukseen, vaikka en oikein tiedä, mistä se on tullu, kun kotona se ei oo tullu. Tai no nummo oli hyvinkin uskonnollinen. Muistan, että lapsena selailin mummon perhearaamatua, mihin liittyy nyt hyvin lämpimiä muistoja.

Mul ei ollu mitään ideaa siitä, että mä haluaisin papiks ennen 15 vuoden ikää. Olin toki kiinnostunut uskonnollisista asioista, mutta rippikoulun jälkeen mä menin isoseksi ja sitten tykästyin seurakunnan nuorisotoimiin

taan. Yhden rippikoulutlerin jälkeen sain idean, että mähän voisin ryhtyä pappiks. Siinä hommassa saisin kyyryt käyttöön. Siinä sais niinku tehdä sellasia asioita, joista mä tykkään ja joita mä osaan. Nimittäin sitä tilannetta kutsumukseks. En tiedä, miten muut ihmiset kokee kutsumuksen, mut mulle se oli niinku sellanen oivallus tai sillai et katkiki loksahti kohdalleen. Meidän seurakunnan teologit olivat jopa hiukan yllättyneitä, kun kerroin hakevani teologiseen ja nuorisotyöntekijät varoitteivat, että siellä saattaa mennä usko.

O opiskelu tuntui koko ajan varsin mielekkäältä ja ajatus pappudesta pysyi kirkkana aina valmistumiseeni asti. Missään vaiheessa ei tuntunut, että olisin niinku väärällä alalla. Teologiharjoittelu oli aivan mahtava kokemus. Minulle tuli olo, että tämä on juuri sitä mitä haluan elämässäni tehdä. Muistan kun kävelin harjoitteluseurakunnan kirkolta junalle ja melkein itkin, kun olin niin onnellinen.

Valmistumisen jälkeen tää juttu siten mutkistui. Ajattelin, että ilman muuta saisin töitä tutusta kotiseurakunnasta tai muusta pääkaupunkiseudun seurakunnasta. Hainkin useita paikkoja, mutta aina vaan vastattiin, että me pidetään sua varalla tai reservissä, jos tulee sellainen tilanne. Tai saatettiin suoraan sanoa, että hae vihkimys muualta ja tule sitten tänne töihin. Tuli sellainen olo, että piiri pieni pyöri. Pitää olla tosi paljon suhteita tai erikoisen lahjakas, jos haluu töihin pääkaupunkiseudulle.

Pitkään odotettuani sain kutsun jopa haastattelun, mutta en onnistunut siinä parhaalla tavalla, kun en hetkessä pystynyt muuttamaan suunnitelmiani. Tai ehkä ilmaisin liian suoraan epäilykseni työn ja perheen yhteensovittamisesta, kun kysyessä oli haku nuorisopapin virkaan. Lopulta olin helpottunut kun en tullut valituksi. Itse asiassa rupesin miettimään, että haluanko enää ylipäätään papin työhön. Oon ruvennu myös ajattelemaan, että papin työn määrä on rajaton ja työajatkkin ovat hirveän epäsiinämilliset. En halua missään tapauksessa jättää omaa perhettäni heitteille.

Olen tehnyt viime aikoina ihan muiden alojen hommia ja mietin jopa, että kouluttautuisin vielä ihan uudelle alalle. Parhailtaan olen raskana ja se antaa miettimisaikaa noiden pappesusajatuksen suhteen. Ehkä parin vuoden päästä on enemmän paikkoja vapaana. Toisaalta tuntuu jopa, että tämä antaa ammatilliseen katselmukseen lisää mahdollisuuksia.

Ulkoinen kutsu jäi saamatta –tyyppikertomus on laadittu Marjan ja Leenan tarinoita yhdistelemällä.

Kumpikin on hakenut pappisvihkimystä, mutta ei ole saanut sitä. Maria kertoo selvin sanoin siitä, kuinka hänellä on ollut tehtävään myös ”kutsumus”, joskin epäroii sitä, voidaanko hänen tulkintaansa tästä pitää relevantina. Hän kertoo saaneensa isosena olleessaan

”idean” pappiksi ryhtymisestä. En pyyränyt Marjaa erittelemään an alkuperää eikä hän esittänyt sille haastattelun kuluessa teolo tulkintaa. Tällaisena Marjan ajatus vastaa ajatusta kutsumuk henkilön haluna tai sitoutumisena. Myöskään Leena ei esitä kumkselle teologista tulkintaa, vaan ainoastaan harjoitteluunsa li vän kokemuksen siitä, että tämä on sitä ”mitä minä haluan tel On mielenkiintoista, että haastatelluista juuri ne, joita ei ole vi papeiksi, eivät tulkitse kutsumustaan teologisesti. Tämän valoss kysyä hypoteettisesti, olisiko näiden haastateltavien tulkinta toisenlainen, jos he olisivat saaneet pappisvihkimyksen.

Pappisvihkimyksen epäminen näyttää johtavan kummall siihen, että he joutuvat pohtimaan kutsumuksensa olemassaol aitoutta. Näyttää siis selvästi siltä, että kutsumuksen toteutum: muus johtaa pohittimaan kutsumuksen aitoutta tai siihen, että il nen alkaakin tulkita jotakin muuta kutsumukseksen. Haastat vien kokemusta on luontevaa tulkita Malisen (2000) käyttän ilmaisuulla ”säroä aiheutava kokemus” (*second-order experience*), aiheutu tu yksitön elämäkokemuksen ja uuden tilanteen väli ristiriidasta. Maailma ei toimikaan siten kuin ihminen on luu Kokemus johtaa arvioimaan uudelleen omia käsityksiään ja tar telutapojaan.⁵⁰¹

Ei sittenkään pappi

Mun lapsuuden perhe ei ole mitenkään erityisen uskonnollinen, vaikk ihan positiivisesti kirkkoon on aina on suhtrauduttu. Mummoni sen si oli hyvin uskonnollinen. Saksia ei saanut pitää suunnunraina kädessä, j kirkkomenot piti kuunnella pyhävaarteet päällä. Olen kotoisin vahval lestadialaisseudulta, ja minulla on ollut aina hiukan sellainen viha–ral kaus-suhde uskontoon ja uskovaisuuteen. Suoraan sanoen mua on ain: kiinnostanu sek in, miksi jotkut voivat olla niin outoja.

Koulussa minua jäi jotenkin tökkimään, että vanhoillislestadialaiset k rit saivat aina uskonnosta kymppin kun ne usko oikealla tapaa, mutta n en saanut. Jotenkin mä sit vielä sisunnuninkin, että halusin pärjätä ja kirjoitakin uskonnon. Ehkä teologian valintaan on osaltaan vaikutz sek in, että on halunnut jotenkin niinku omia traumaajoanakin purkaa. En oikein tiedä, mistä se tuli halu lukea teologiaa, mutta jostain se tul

että mä haluan niinku papiks. En oikein ehkä keksinyt muutakaan ja kai siinä oli hiukan viitsiäkin. Ja halua tehdä jotakin hyvää. En päässyt eka yrityksellä teologiseen ja opiskelin sitten Diakissa, mutta se ei ollut mun juttu. Mutta tavallaan mä myös tykkäsin hirveesti olla siellä Diakissa. Siellä ihmiset oli enemmänkin sellasi, että ne halus tehdä hyvää. Meillä oli myös opettajana sellanen nuori nainen, jonka kanssa olin monista asioista niin samaa mieltä. Mehän halutaan olla kaikki oikeessa ni sit on kaaheen kiiva, että opettaja on samaa mieltä kun itse.

Hain uudestaan teologiseen ja sit pääsin. Jos nyt tekisin valintoja niin en hakis enää.

Kyllä mä sen niinku tiesin, en mä hölmö ollut, että joku ajattelee vaikka homoseksuaalisuudesta tai naispappudesta tiettyllä tavalla. Mutta kyllä mua järkytti, että ihmiset sanoivat teologisessa niin suoraan, kuinka syntisi kaikki onkaan. Kyllä sitä rupes siten miettimään, että ei hyvänen aika, onko tämä ihan terveitten ihmisten hommaa ollenkaan.

Pirkkään tein niitä papin opintoja, mutta viimeinen niitti siihen, että ei musta pappia tuu, oli kesäteologina kun työtovereiksi sattui niitä kirkkosasii. Eräs vanhoillislestadiolainen pappi nuhrei minua siitä, että elämäni avoliitossa oli syntä ja myös sanoi sen, että olisi hyvä, jos minusta ei tulisi pappia. Samalla se haukkui Kirkko ja kaupunki -lehden ja Kotimaa-lehden. Silloin päätin, että tommosten kanssa en tuu koskaan töitä tekemään. En halua olla töissä tuollaisessa instituutiossa.

Lopulta hain sitten opettajalinjalle, enkä ole yhtään katumut valintaani. Tiedän, että tää on ihan kutsumusammatti ja mä oon tosi hyvä opettaja. Eikä mulla oo siis mitään uskontoa tai kirkkoo vastaan. Ja kyllä mä senkin tajuan, että joitakin voi tää mun liberaaluskun ärsyttää.

Kyllä me saatetaan teologikaverieiden kanssa joskus arvostella kirkkoa ko-vaankin säävyyn, mutta kyllä mä ulkopuolisille kirkkoa puolustankin, jos sitä joku kovaa kritisoi. Yritän sanoa, että onhan siellä niitä vapaamielisenminkin ajattelevia ihmisiä ja ryhmityymiä. Ja on meillä hyviä piispojakin. Tuo Askolan valinta oli ihan riemuvoitto. Joskus olen heittänyt, että sitten jos mä voin vihkiä myös homoseksuaaleja avioliittoon, voin harkita papiksi ryhtymistä.

Niin ja on tässä myös se oma uskonnollisuuskun. Vielä silloin Diakin aikana olin vähän sillai enemmänkin uskonnollinen. Rutkoilin päivittäin ja olin niinku uskossa. Mutta en mä enää niinku silloin ajattelle, että olen uskossa tai ehkä en enää niin paljon edes ajattelle koko asiaa.

Ei sittenkään pappi -tarina on rakennettu Nooran haastattelun pohjal-
ta. Tarinaa leimaa vahvasti suhde vanhoillislestadiolaiseen liikkeeseen,
johon hän ei ole kuulunut, mutta jonka vaikutuspiirissä hän on elänyt.

Alan valinnassa heijastuu halu pohtia omaa suhdetta vanhoillislestak
laisuuteen, johon myös ajatus omasta pappudesta ainakin osin kairui
Noora ei pohdi pappeutta ainakaan eksplisiittisesti kutsumuk
näkökulmasta, ellei ajatusta ”haluan tehdä hyvää” tulkita yleise
kutsumusorientaatioksi. Nooran tarinassa huomionarvoista on ko
mus oman uskonnollisuuden heikkenemisestä samalla kun papp
ja kirkko hahmottuvat voimakkaasti sosiaalisen ja moraalisen keh
sen kautta.

Nooran tarina nostaa esiin kysymyksen yksilön teologisen id
teen kehittymismahdollisuuksista ympäristössä, joka monessa ki
din asettaa kyseenalaiseksi kirkon virallisesti hyväksymän linjan.

Kun edellä havaittiin Kajian ja Bertan kutsumuksen rakentur
sen olleen olennaisesti sidoksissa lähimmäisyyden antamaan roh
suun, toimii lähiyhteisö tässä kohden selvästi toiseen suuntaan.⁵⁰²

Ei pappi, vaan teologian asiantuntija

Äitini on Rauhnan sama -lestadiolaista taustaa, mutta mennyt sitten syni
sen miehen kanssa naimisiin ja sen myötä myös irtautunut tuosta hiikke
tä. Äitini on kertonut, että nousin jo kolme-vuotiaana kivelle ja huusin
sieltä, että ”minä olen pappi” ja sitte mä oon saarnannu sieltä ja pitänyt
saarnoja. Oon käynny myös pyhäkoulussa ja sitten minulla oli vanhoillis
lestadiolainen opettaja, jonka johdolla veisattiin virsi joka päivän aluksi
Kävin rippikoulun ja meinin isokoulutukseen. Kävin siellä hiukan lais-
kappuoleisesti, mutta sain kuitenkin suoritettua kaikki systeemit. Kävin
myös muissa uskonnollisissa jutuissa kuin kotiseurakunnassani. Yritin
tulla uskoonkin ja tulinkin, ainakin kerran Kansanlähetyksessä ja kerr
helluntaiherätyksessä. Seuraavana aamuna se ei kuitenkaan enää tuntur
miltään. Sitten kerroin asiasta yhdelle körttipapille, että haluaisin olla
uskovainen. Hän sitten kysyi, että ”uskotko Jumalaa?” Sanoin, että ”jo
Sitteen hän totesi, että ”olet sitten uskovaainen”.

Armeijan jälkeen minulla oli ensimmäisenä ajatuksena ruveta luokanope
tajaks, mutta päädyinkin sitten seurakuntaan nuorisotyön avustajaksi.
Tämän jälkeen aloin opiskella nuorisotyönohjaajaksi. Opiskeluaikana oli
monena kesänä töissä kotiseurakunnassa teologiharjoittelijan ja kesäteoli
gin titteillä, vaikka en vielä teologisessa opiskelutkaan. Silloin sain teh
lähes kaikkia papin hommia, ei nyt ihan kaikkia, mutta melkein.

502 Vanhoillislestadiolaisuus on ollut viime vuosina voimakkaasti niin liikkeen sisällinen kuin ulkoisen
tikan kohteena. Ka. esim. Vanhoillislestadiolaisuuden kritiikki (2012)

Valmistuttuani menin seurakunttan nuorisotyönhoijajaksi. Minin seurakuntasta, mutta mulle oli jo aika selvää, että en halua papiksi. On aika idealisti sen suhteen, miten sen nyt sanois, haluaisin olla kävelevä Jeesus, mä haluaisin olla jonkun sortin Jeesus, jos olisin pappi. Toivoisin siis olevani ihminen, jota kiinnostaa toiset ihmiset. Mä olen liian itseksä ja kunnianhimoinen. Ja jos musta tulis piispa, haluaisin vaan patastella käädyt kaulassa. Pappuus olis mulle liian suuri taaka, ei minusta ole siihen. Pappi ei voi niinku olla sellainen pelle, joka minä koen olevani. Se on myös liian kokonaisvaltainen rooli, pappi kaksikyymmentä tuntia vuorokaudessa. Mä oon myös nähny tosi hyviä pappoja: yksikin, joka oti aina kodittomia kotinsa yöksi. Ei minusta ja mun vaimosta ainakaan siihen olis. Musta papin tehtävä on olla ihmisiä varten, kuunnella heitä, kertoa, palavasti julistaa evankeliumia, saarnata ja jakaa sakramenteja. Ja kai tää vähän niinku myös siihen uskonasiiaan liittyy, että en mä tiedä, allekirjoitanko mä noita kaikkia kirkon juttuja. En halua olla mikään vastausautomaatti. Mutta voi olla, että minulla on virheellinenkin mielikuva siitä, mitä on olla pappi. Mutta on se aika mielenkiintoista seurata papiksi ruvenneiden kasvua ja kehitystä. Sitten kun ne saa ne virrat ja sit ne tekee sitä loputonta iätöntä duunia ja aina niil on joku saarna tulossa ja sit mä oon, että just, just. No varmaan myös toisinpäin.

Musta oli kyllä tosi mielenkiintoista lukee niitä teologisen tiedekunnan pääsykoe kirjoja. Meilläähän oli toi Nasaretinlaisen historia, Pihkalan dogmaatiikka ja Suomen kirkkohistoria. Ehkä siitä tuli melkein pakkomielenkin vaan lukea ja miettiä noita kaikkia juttuja. Mentyäni teologiseen minulle oli päivänselvä juttu, että menen A2-linjalle. Minulla ei ollut mitään sisäistä kutsua. Jossain vaiheessa kuitenkin mietin, että pitäisikö suorittaa soveltavat varmuuden vuoksi, jos tulee sellainen sisäinen kutsu. Aikataulut eivät kuitenkaan natsanneet ja niin homma jäi. Eivät ilmeisesti kiinnostaneet riittävästi.

Olen kuitenkin nuorisotyönhoijajana ja teologiharjoittelijana suorittanut paljon erilaisia papin virkaan kuuluvia tehtäviä. Tiedän niinku aika paljon siitä mitä papin hommat ovat.

Myös sukulaispiirissä olen hoitanut paljon ”papin virkaa”, vaikka en olekaan pappi. Toimin sielunhoitajana ja ohjaan sukulaisia, kun joku kuolee tai muuta sellaista. Usein ne sukulaiset kysyvät, että milloinka sinusta sitten tulee pappi ja olen koittanut sanoa, että ei tule pappia. Kaveriniikin, jotka eivät nyt niin ihmeemmin kirkon asioista piittaa, kutsuvat minua papiksi.

Ei pappi, vaan teologian asiantuntija -tyyppikertomuksen pohjana on Martin tarina, johon on lisätty aineksia Pekan, Olin, Martin, Reijon, Tuovin ja Siirin tarinoista. Kaikille ryhmän tarinoille on yhteistä,

että pappuus ajatellaan kutsumuksena, jota ei itsellä ole tai ei ainakaan riittävästi. Näissä haastattelussa jäi kuitenkin pääsääntöisesti avoimatta, millä tavoin haastateltavat itse kutsumuksen tulkitisivat.

Yhdistävää lähes kaikille on niin ikään, että he eivät pidä omasta persoonaanasa soveltuvana papin tehtävään. Pekka korostaa, että hänellä ei ole kysymys uskosta, vaan taustaltaan vapaakirkollisena hän näkee luterilaisen pappouden ”jotenkin kolkkona ja etäisenä”, eikä ole koskaan osannut yhdistää itseään siihen. Olli taas kertoo lähteneensä opiskelemaan teologiaa seurakuntansa kesäteologin innoittamana. Hän ei muista poiketen pohdi omaa uskonnollisuuttaan, vaan toteaa, että hänellä ei ollut riittävä kutsuunsa papin työhön, vaan enemmänkin konkreettiseen auttamistyöhön, johon liittyviin opitoihin hän teologisen tutkinnon suorittamisen jälkeen on hakeutunutkin. Olli kertoo muista poiketen opiskelujen alkuvaiheessa jof pohtineensa papin työtä, mutta päätyneensä varsin nopeasti siihen, että se ei ole häntä varten.

Matti, Reijo ja Niilo pelaavat kaikki pappuutta suhteessa omaa uskonnollisuutensa ja toteavat, että heillä ei ole kutsuunsa papiksi Niilo nimeää itsensä ”etsijäksi” ja sanoo olleensa kiinnostunut tällaisista ”mielennaisema- ja kulttuurisista jutuista”. Hän toteaa pappi toimivan sellaisena ”vastausautomaattina” ja esiintyjänä, johon hänestä ei ole. Reijolla esiintyy hyvin samantyyppinen ajatuskulku.

Myös Matti pohdii oman uskonnollisen katsomuksensa riittävyttä, mutta hänellä ilmenee voimakkaammin muut persoonalliset ominaisuudet. Hän ilmaisee sisäisen kutsumuksen puuttumise ohella oman itsekeskeisyytensä olevan esteenä papiksi hakeutumisel le. Martin tarina on tässä kohden hyvin mielenkiintoinen, sillä hän on toiminut suhteellisen pitkään kirkon työssä nuorisotyönhoijajana, mutta ei pidä tätä probleemattisena.

Tuovilla ja Siirillä papiksi hakeutumattomuus perustuu selvästi erilaisiin ajatuskulkuihin kuin muilla. Tuovi kertoo, että hänellä ei ole koskaan ollut pappiskutsuunsa, koska hän ei yksinkertaisesti v ajatella sitä omalle kohdalleen. Hän ilmaisee olevansa naispappuude vastustaja, mutta ”vain omalla kohdallaan”. Hän siis ilmaisee, että ei halua torjua naispappuutta yleisesti. Hän kertoo hakeutuneensa teologian opintoihin nimenomaan motivaatiostaan ”opiskella Ramartua”, mikä ei sinänsä kovin hyvin toteutunut teologisessa tiedekun

naassa. Tuovi toteaa, että selvän ammatillisen tavoitteen puuttuminen johti siihen, että opinnot viivästyivät ja ne oli vaikeaa saattaa loppuun asti.

Siiri taas on liikkunut nuoruudessaan Suomen Raamattuopiston piirissä ja käynyt siellä myös peruskurssin, mutta lähtenyt sen jälkeen opiskelemaan seurakuntaopistoon diakoniksi. Työskennelyään seurakunnassa muutamia vuosia hän jäi äityslomalle, jonka aikana kypsyi päätös opiskella teologiaa. Hän kertoo kimmokkeena olleen halu lisätä teologista sivistystä ja mahdollisuus työstää diakoniaopintojen aika keskenäisiksi jääneitä teologisia kysymyksiä. Hän kertoo koko ajan olleen selvää, että hän ei tule hakeutumaan papiksi. Hänellä on vahva kutsumus toimia diakonina ja myös edistää heidän asemaansa kirkossa.

Tulosten yhteenvedo ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisia tarinoita teologisesta tiedekunnasta valmistuneilla teologian maistereilla on suhteestaan papin virkaan osana heidän elämän- ja opiskeluhistoriaansa. Tarinoista muodostettiin neljä tyyppikertomusta, jotka ilmentävät neljää eri perussuhdetta papin virkaan. tarinat ovat: 1. Papiksi kutsuttu; 2. Ulkoinen kutsu jäi saamatta; 3. Ei sittenkään papiksi; 4. Ei pappi, vaan teologian asiantuntija.

Kaikki papiksi vihityt teologian maisterit kokivat, että heillä oli myös sisäinen kutsumus papin virkaan. Kuusi kahdeksasta papiksi vihityistä nimesivät tietyn hetken tai tilanteen, jossa he kokivat Jumalan kutsumeen heitä. Kaksi papiksi vihittyä taas tulkitisivat kutsumuksen enemmänkin niin, että Jumala oli kuljettanut heitä pappeutta kohti tiettyjen elämän tapahtumien ja toisten ihmisten välityksellä. Nämä kaksi erityyppistä sisäisen kutsumuksen tyyppiä nimettiin edellä punktuaalisiksi ja prosessuaalisiksi kutsumukseksi.

Haastateltavat, jotka eivät toiveestaan huolimatta olleet saaneet pappisvihkimystä, näyttävät ajautuvan tilanteeseen, jossa he joko kyseenalaistavat kutsumuksensa tai ylipäättään alkavat etsiä syitä, joiden valossa pappuus näyttätty negatiivisena professiona. Kutsumus näyttää olevan keskeinen käsite myös niille, jotka eivät ole ajatelleetkaan ryhtyvänään papeiksi. Näiden haastateltavien tarinoissa hakeutu-

mattomuuden syinä esiintyvät oma uskonnollinen epäily, muut persoonalliset rajoitukset, kielteinen kanta naispappuuteen tai kutsumus nimenomaan diakonian virkaan.

Narratiivisessa tutkimusperinteessä on keskeiseksi käsitteeksi muotoutunut ”mallitarina”, joka ilmaisee kunkin kulttuurin tai yhteisön piirissä tyyppilliset ja hyväksyttävät arvot, ominaisuudet ja suhtautumistavat.⁵⁰³ Tämän tutkimuksen keskeisin tulos voidaan ilmaista toteamalla, että pappuus kutsumustyönä on hyvin vahva kulttuurinen mallitarina, jota ainakaan tähän tutkimukseen osallistuneet eivät juurikaan haasta tai muotoile uudelleen.

Kirkko pitää kutsumusajattelua yllä asettamalla sekä sisäisen että ulkoisen kutsumuksen papiksi vihkimisen edellytykseksi. Mitään samantyyppistä ei edellytetä esimerkiksi opettajilta tai lääkäreiltä. Voidaan ajatella, että papin virka on kulttuurissamme se, joka on syvimmin sidoksissa kutsumusajatteluun. Papin viran hengellistä kutsumushuonetta ylläpitää osaltaan se, että tehtävän hoitaminen käynee problemaattiseksi, jos pappi ei itse sitoudu viran hengelliseen ytimeen. Kuten Huovinen (2001) toteaa:

Jumala on kuin magneetti, joka vetää puoleensa ja vie niin papin kuin ihmisen mennessään. Periaatteessa pappi ei ole lähempänä Jumalaa kuin muut. Jokaisen maallikonkin kutsumus on ”jumallinen”. Myös arktiyo on jumalanpalvelusta, niin ojankaivu kuin ohjelmoihti. Mutta käytännössä pappi joutuu sellaisiin töihin, jotka eivät suo mahdollisuutta kiertää Jumalaa. Vaikka yrittäisi vain näytellä pappia, on joskus, jossakin ja jollakin tavalla pakko ajatella jotakin J-kirjaimella alkavaa.

Kun tähän tutkimukseen on haastateltu vastikään valmistuneita teologian maistereita ja äskettäin vihittyjä pappeja, nousee jatkotutkimuksen näkökulmasta esiin kysymys, millä tavalla työuran eteneminen vaikuttaa kutsumukseen ja sen tulkittaan. Millä tavalla kutsumus kantaa, ohenee tai tulkitaan uudelleen?

Kirjallisuus

- Bruner, Jerome
1986 *Actual Minds, possible Worlds*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Elliott, John
2005 *Using Narrative in Social Research: Qualitative and Quantitative Approaches*. London: Sage.
- Erkkilä, Raija
2005 Narratiivinen kokemuksen tutkimus: koettu paikka, tarinaja kuvaus. – Kokemuksen tutkimus. Merkitys – tulkintaa – ymmärtäminen. Toim. Juha Perttula & Timo Latomaa. Helsinki: Dialogia, 195–226.
- Hatch, J. Amos & Wisniewski, Richard
1995 *Life History and Narrative: Questions, Issues and Exemplary Works*. – *Life History and Narrative*. Ed. by J. Amos Hatch & Richard Wisniewski. London: Falmer Press, 113–115.
- Heikkinen, Hannu L. T.
2002 *Whatever is narrative: research? – Narrative Research. Voices of Teachers and Philosophers*. Toim. Rauno Huttunen & Hannu L. T. Heikkinen. Jyväskylä: Sophis, 23–28.
- Huovinen, Eero
2001 *Pappi? Helsinki: WSOY*.
- Hänninen, Vilma
2003 *Sisäinen tarina, elämäjämuutos*. 5. painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino, Acta Universitatis Tampensis 696. 8. painos.
- Hyvärinen, Matti & Löyttyriemi, Varpu
2005 *Kerronnallinen haastattelu. – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Toim. Johanna Ruusuvaara & Liisa Tiittala. Tampere: Vastapaino, 189–222.
- Kekäle, Jari
2007 *Postmoderni isyys ja uskonnollisuus*. Diss. Joensuun yliopiston teologisen tiedekunnan julkaisuja 19.
- Kirkollisten toimistusten opas
2006 *Sinä olet kanssani: Kirkollisten toimistusten opas*. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2006: 4. [http://www.ev.lut.kirkkokasikirja/toimistusten_opas.pdf] Luettu 6.2.2013.
- Kirkon teologikoulutus toimikunnan toimintakertomus 2010
2010 [http://sakasti.ev.lut.fi/sakasti.nsf/Tekon%20toimintakertomus%20vuodelta%202010.pdf] Luettu 6.2.2013.
- Leivo, Pia
2011 *”Miltähän musta oikein isona tultis?” – Narratiivinen tutkimus toista maista terintutkimtoa suorittavien opiskelijoiden sosiaalityön opintoihin johtavista elämänkuluista ja identiteetin rakentamisesta*. Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. [http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu04866.pdf] Luettu 4.11.2012.
- Lieblich, Amia & Tuai-Mashiach, Rivka & Zilber, Tamar
1998 *Narrative Research, Reading, Analysis and Interpretation*. Applied Sociological Research Methods Series, vol. 47. London: Sage.
- Lindén, Jyri
2010 *Kutsumuksesta palkkatyöhön? Perusasteen muuttunut luonne ja logiikka*. Diss. [http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8001-0] Luettu 30.1.2013.
- Malinen, Anita
2001 *Towards the essence of adult experiential learning. A reading of theories of Knowles, Kolb, Mezirow, Revans and Schön*. Jyväskylä: Sophi.
- Niemelä, Kati
1999 *Teologiksi? Teologiseen tiedekuntaan pyrkineiden uravalintasuunnitelujen ammatillinen suuntautuminen*. Sarja A 74. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Polkinghorne, Donald E.
1995 *Narrative configuration. – Life History and Narrative*. Ed. by J. Amos Hatch & Richard Wisniewski. London: Falmer Press, 5–23.
- Raunio, Antti
2004 *Kutsumus ja ammattieikka. – Ammattikorkeakoulutieikka*. Opetusministeriön julkaisuja 2004:3. Helsinki: Opetusministeriö, 76–84.
- Saastamoinen, Miikko
1999 *Narratiivinen sosiaalipsykologia – teoriaa ja menetelmiä. – Hegelistä Harreén, narratiivista Nudistiin*. Toim. Jari Eskola. Kuopion yliopiston selvitäksi E Yhteiskuntatieteet 10. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus, 165–192.
- Teinonen, Riitta & Teinonen, Seppo
1975 *Ajasta ylösnousumukseen*. Sata sanaa teologiaa. Helsinki: Kirjaneito.
- Valkama, Katja
2012 *Asiakkuuden dilemma. Näkökulmia sosiaalijärjestö- ja terveydenhuollon asiakkuuteen*. Diss. Acta Wasaensia 267. Sosiaalijärjestö- ja terveydenhuollotiede 7. [http://www.uwasa.fi/material/pdf/isbn_978-952-476-412-4.pdf] Luettu 10.1.2012.

Valtonen, Miina

2010 Kertomuksia kirkon työntekijäksi kasvaneista. Kirkon nuorisotyön ohjaajiksi opiskelevien spirituaaliseen ja ammatilliseen identiteettiin kehittyminen. Diakonia- ammattikorkeakoulun tutkimuksia 23. [https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10689/A_23_ISBN_97895249_30796.pdf?sequence=1] Luettu 11. 2012.

Vanhoinnilestadiolaisuuden kritiikki

2012 Vanhoinnilestadiolaisuuden kritiikki. [http://fi.wikipedia.org/wiki/Vanhoinnilestadiolaisuuden_kritiikki] Luettu 30.1.2013.

Vikström, John

2002 Kutsunus ja sitoutuminen. – Crux 4/2002, 38–40.

V YHTEENVETO